

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี : เพื่อพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับบริการ
การท่องเที่ยวในชุมชน

Principle, Concept And Theories: To Develop a Self- Learning English Handbook
for Tourist Community

เดชา ตาละนีก

พระครูใบฎีกาทิพพานากรณ์ ชยาภินันโท

Decha Talanuek

Phrakrubaideeka Thippanakorn Chayabhinundho

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkomrajavidyalaya University Chiang Mai Campus

นฤกรณ์ วรายุทธโยติกุล

Narueporn Warayutkotikul

โรงเรียนหนองมะจับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

Nongmachap School, Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 2

Email: Tippanagorn.cha@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองสำหรับชุมชนท่องเที่ยวเพื่อเตรียมพร้อมในการทำงานด้านอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยวชุมชนต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติ มุ่งสร้างเนื้อหาที่เป็นอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม สร้างความเข้าใจและเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง อีกทั้งเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต มีการกระจายรายได้สู่ชุมชน สร้างความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

คำสำคัญ : คู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง, การท่องเที่ยวชุมชน

Abstract

Development of self-learning English Handbook for tourist community is preparation for working in the community tourism industry for foreign tourists, to develop content that is uniquely local and culturally, creating knowledge between people of different cultures. Development of self-learning English Handbook also creates understanding and respect for different cultures and human dignity, with the participation of communities in determining

and making decisions. Tourist community is proud of themselves and also improves quality of life, have distributed income and build stability, wealth and sustainability.

Keyword: self-learning English Handbook, tourist community

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากสถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2562 สํารวจโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2563) ได้รายงานสถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยปี 2562 พบว่ามีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เดินทางมาเยือน มากกว่า 39 ล้านคนต่อปี มีรายได้เข้าประเทศมากกว่า 3.06 ล้านล้านบาท และคาดว่าจะเพิ่มมากขึ้นในปี 2563 อีกทั้งการท่องเที่ยวยังติดอันดับ 1 ใน 10 สถานที่ท่องเที่ยวชั้นนำของโลก ซึ่งนับว่าเป็นธุรกิจที่สร้างเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ได้มอบหมายให้ประเทศไทยเป็นผู้ประสานงานหลักสาขาการท่องเที่ยว ในปี 2558 (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ,2556)

ด้วยเหตุผลนี้ รัฐบาลจึงได้ส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวเมืองรอง 55 เมือง และมีแนวคิดส่งเสริมการท่องเที่ยวแอ่งเล็ก(การท่องเที่ยวชุมชน) เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้กระจายไปเที่ยวในแอ่งเล็ก (หมู่บ้าน/ชุมชน) มากขึ้น ซึ่งเป็นการกระจายรายได้สู่เศรษฐกิจฐานราก (กรมพัฒนาชุมชน, 2561, น.1) จึงก่อให้เกิด แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2559-2563 (CBT Thailand) จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายใต้คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2560 โดยมีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นประธานและองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. เป็นฝ่ายเลขานุการเพื่อประสานการทำงานกับภาคีทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนดังกล่าวจึงถือเป็นแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวฉบับแรกของประเทศไทยที่มุ่งเน้นการพัฒนาในระดับชุมชนเป็นหลักเพื่อให้เกิดการกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวไปสู่เศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “การท่องเที่ยวโดยชุมชนของไทยพัฒนาสู่สากลอย่างมีเอกภาพบนฐานการรักษาและจัดการทรัพยากรชุมชนอย่างยั่งยืนสู่ชุมชนแห่งความสุข”(TAT REVIEW,2561)

การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวชุมชนจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาทั้งด้านทักษะการทำงานและความสามารถด้านการสื่อสารกับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษที่มีบทบาทมากในการสื่อสารเนื่องจากเป็นภาษาสากล (international language) ที่ทั่วโลกใช้ในการสื่อสารใช้ภาษาอังกฤษถึง 1.2 ถึง 1.5 พันล้านคนจาก 75 ประเทศทั่วโลก นอกจากนี้การเปิดเสรีอาเซียนในปี 2558 นั้น ได้ย้ำความสำคัญของภาษาอังกฤษเนื่องจากภาษาอังกฤษได้รับการประกาศในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ข้อ 34 ให้เป็นภาษาทำงาน (working language) ของประชาชนในกลุ่มประเทศอาเซียน (ปวันรัตน์ นิกิริทติโกศล,2559, น.111) ด้วยเหตุนี้ จึงที่จะต้องเร่งพัฒนาทักษะในการพูด

ภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้จะพูดภาษาอังกฤษได้ ต้องมีองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ (1) รู้ด้านไวยากรณ์หรือโครงสร้าง (2) รู้ด้านสังคม เช่น การใช้คำการสร้างประโยคได้เหมาะสม (3) รู้ในการใช้โครงสร้างภาษาเพื่อสื่อความหมายด้านการพูดและเขียน (4) รู้ในการใช้กลวิธีในการสื่อสาร และต้องใช้ความพยายามที่จะเรียนรู้ฝึกฝนการพูดอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลข้างต้น ทางคณะผู้เขียนจึงอยากรวบรวมและเรียบเรียงองค์ความรู้หลักการ แนวคิด และ ทฤษฎี เพื่อพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อให้บริการสำหรับชุมชนท่องเที่ยว โดยบทความ วิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง การบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองกับการทำงานเพื่อ การบริการการท่องเที่ยวชุมชน ภายใต้โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดเชียงราย เพื่อเป็น แนวทางต่อการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวต่อไป

คู่มือมีประโยชน์อย่างไรต่อการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว

คู่มือเป็นสื่อที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ หรือ เพิ่มความ สะดวกสบาย ดังนั้นการผลิตคู่มือจึงต้องมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบเพื่อความสามารถตอบสนองความต้องการ ของผู้ใช้ได้ตรงความต้องการและจุดประสงค์ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

ความหมายของคู่มือ

สำหรับความหมายของคู่มือ มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

คำว่า “คู่มือ” ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) กล่าวไว้ว่า คู่มือหมายถึง สมุดหรือ หนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อใช้ประกอบตำราหรืออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นอกจากนี้ ปรีชา ช่างขวัญยืน และคณะ (2542, น.153) ให้ความหมายของคู่มือว่า คู่มือเป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่กับการ กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งบอกแนวทางในการปฏิบัติแก่ผู้ใช้ให้สามารถกระทำสิ่งนั้นๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมาย สอดคล้องกับ อมรรรัตน์ ศูนย์กลาง (2544) ได้ให้ความหมายของคู่มือไว้ว่าคู่มือ (Manual) หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่จัดทำขึ้นที่รวบรวมเนื้อหาทั้งภาคทฤษฎีและแบบฝึกปฏิบัติ และมีรายละเอียดวิธีการ ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเป็นแนวทางในการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีคำอธิบายและเฉลยปัญหา ซึ่งมีรายละเอียดง่ายต่อการเรียนรู้สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง มีภาพและ แผนภูมิประกอบ เพื่อดึงดูดความสนใจและเพื่อให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น จากความหมายข้างต้นสรุปความหมาย ของคู่มือได้ว่า หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจ และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติใช้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและทำให้เกิดความรู้ความสามารถและทักษะที่ ใกล้เคียงกัน

องค์ประกอบของคู่มือ

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคณะ (2533, น.77-89) ได้แบ่งประเภทของคู่มือ ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คู่มือการสอนหรือคู่มือจัดกิจกรรมเป็นคู่มือที่ให้ความรู้และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการสอนและ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีองค์ประกอบของการจัดทำคู่มือ ดังนี้ 1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ 2. เนื้อหาสาระ และกระบวนการหรือขั้นตอน 3. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่างๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์สื่อ 4. ความรู้ เสริมหรือแบบฝึกหัด เพื่อช่วยในการฝึกฝน 5. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา 6.

แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่างๆ นอกจากนี้ คู่มือปฏิบัติงานที่จัดทำขึ้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงาน และต่อองค์กร (ปรีชา สัจจากุล, 2550, น.44) ดังนี้ 1. เป็นบรรทัดฐานสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีเกณฑ์โดยไม่ว่าใครเป็นผู้ปฏิบัติก็ตาม ทำให้เกิดแบบแผนที่ดี 2. ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน 3. ใช้สำหรับการฝึกอบรมบุคลากรใหม่ให้สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องและรวดเร็ว 4. ช่วยลดเวลา ลดความบกพร่อง และความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน 5. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 6. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

การตรวจสอบประสิทธิภาพของคู่มือ

การหาประสิทธิภาพของคู่มือเป็นสิ่งสำคัญก่อนการนำคู่มือที่ผลิตขึ้นไปใช้จริง ควรมีการพัฒนาคู่มือให้ได้มาตรฐานหรือมีประสิทธิภาพเสียก่อน โดยกระทำด้วยวิธีการ IOC (Index of Item Objective Congruence) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความเหมาะสมของส่วนประกอบคู่มือ การใช้ภาษาในการสื่อความหมาย โดยให้ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ 3-5 คน (Subject matter specialist) เป็นผู้ประเมิน โดยกำหนดเป็นคะแนนดังนี้ ถ้าแน่ใจว่ามีคุณภาพดี ความเหมาะสมจริง ให้คะแนน 1 ถ้าไม่แน่ใจว่ามีคุณภาพหรือมีความเหมาะสมจริง ให้คะแนน 0 และถ้าแน่ใจว่าไม่มีคุณภาพ หรือไม่เหมาะสม ให้คะแนน -1 แล้วนำผลการประเมินหรือการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านที่ให้คะแนนแต่ละข้อมาหาค่าเฉลี่ยตามสูตร IOC เมื่อ IOC คือ ค่าเฉลี่ยผลการประเมินความสอดคล้องเหมาะสมของคู่มือ ถ้าค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องเหมาะสม ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (อ้างถึงใน นุติ รุ่งสว่าง, 2544) ได้กล่าวถึงการกำหนดหลักเกณฑ์การหาประสิทธิภาพคู่มือ โดยนำชุดการสอนหรือคู่มือไปทดลองใช้ โดยการกำหนดประสิทธิภาพคู่มือ ดังนี้ E1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ และ E2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละของผลเฉลี่ยคะแนนที่ได้

แนวทางการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวสำหรับชุมชน

แนวทางในการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (ยุพเรศ วิทยามณี, 2540, น.3) มีดังต่อไปนี้ 1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อวิเคราะห์เนื้อหา และรูปแบบของคู่มือ 2. วิเคราะห์ลักษณะของผู้ใช้คู่มือ 3. กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบข่าย เนื้อหา ความคิดรวบยอดในการให้ความรู้ 4. สรรวจรายละเอียดและกำหนดจุดในการให้ความรู้ 5. เขียนเนื้อหาของคู่มือให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสม 6. ออกแบบลักษณะรูปเล่ม ภาพประกอบ และจัดพิมพ์ตามกระบวนการผลิตนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ กล่าวโดยสรุปการพัฒนาคู่มือหรือหลักสูตรอย่างเป็นระบบนั้น มีขั้นตอนดังนี้ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ 2. กำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์ โดยวิเคราะห์จากข้อมูลพื้นฐาน 3. การเลือกและจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับเป้าหมายและจุดประสงค์ 4. เลือกวิธีการสอนและกิจกรรมที่เหมาะสม 5. กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ 6. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยการนำไปทดลองใช้ 7. การประเมินคู่มือหรือหลักสูตร และ 8. การปรับปรุงหลักสูตร (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อย่างเหมาะสม

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้โดยเฉพาะทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ซึ่งระบุว่า 1. ผู้ใหญ่จะถูกขังจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีถ้าหากตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา 2. เนื่องจากประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้น วิธีการหลักสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่ก็คือ การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้าง 3. ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำเอง เพราะฉะนั้นบทบาทของผู้สอนจึงอยู่ในกระบวนการสืบหาหรือค้นหาคำตอบร่วมกันกับผู้เรียนมากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่าเขาคล้อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น และ 4. ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละบุคคลเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นการสอนผู้ใหญ่จะต้องเตรียมการในด้านนี้อย่างดีพอ เช่น รูปแบบของการเรียนการสอน เวลาที่ได้ทำการสอน สถานที่สอน และประการสำคัญ คือ ความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของผู้ใหญ่ ย่อมเป็นไปตามความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคน (สுவันน์ วัฒนวงศ์, 2555, อ่างใน จุฑามาส เพ็งโคนา และคณะ, 2560, น.41) นอกจากนี้ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ที่นักการศึกษาผู้ใหญ่ต้องทราบแล้ว ยังมีแนวคิดด้านการเรียนรู้ (Andragogy) และแนวคิดด้านการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง ได้พัฒนาขึ้นโดย มัลคอล์ม โนลส์ (Malcolm Knowles) นักวิชาการด้านการศึกษาผู้ใหญ่ในอเมริกา จึงทำให้ทั้งสองแนวคิดมักถูกหยิบยกขึ้นมาพูดถึงอยู่เสมอในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ โดยแนวคิดทั้งสองสนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ รวมทั้งแนวคิดทั้งสองยังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเวลาต่อมา (อาชัญญา รัตนอุบล, 2551)

แนวทางการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับชุมชนท่องเที่ยว

การสอนภาษาอังกฤษที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับภาษาที่เรียน ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาด้วยการใช้ภาษามากกว่าด้วย การเรียนโครงสร้างทางภาษาโดยจะให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) มากกว่าความถูกต้องของภาษา (Accuracy) (Brumfit, 1983, p.58) นอกจากนี้แนวทางการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของ Douglas Brown (อ่างใน กรมวิชาการ, 2545 น. 109) เสนอว่า แนวทางการเรียนการสอนทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารมีลักษณะ 4 ประการที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ดังนี้ 1. เป้าหมายการสอนเน้นไปที่องค์ประกอบทั้งหมดของทักษะการสื่อสารและไม่จำกัดอยู่ในกรอบของเนื้อหาภาษาหรือไวยากรณ์ 2. เทคนิคทางภาษาได้รับการออกแบบมาเพื่อทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างแท้จริงตามหน้าที่ภาษาและสามารถปฏิบัติจริงได้โดยมีจุดมุ่งหมายในการพูด รูปแบบโครงสร้างภาษามีใช้เป้าหมายหลัก แต่จะเป็นที่รูปแบบเฉพาะของภาษาที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารจนสำเร็จตามเป้าหมาย 3. ความคล่องแคล่วและความถูกต้อง เป็นหลักการเสริมที่อยู่ภายใต้เทคนิคการสื่อสารมีหลายครั้งที่ความคล่องแคล่วอาจมีความสำคัญมากกว่าความถูกต้อง เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ได้อย่างมีความหมาย 4. ในการเรียนการสอนภาษาตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในตอนท้ายสุดผู้เรียนต้องใช้ภาษาอย่างเข้าใจและสร้างสรรค์ ภายในบริบทที่ไม่เคยฝึกมาก่อน จากแนวคิดทั้ง 2 ข้างต้นสรุปได้ว่าการสอนภาษาตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นเน้นการใช้ภาษาของผู้เรียนมากกว่าเน้นถึงหลักเกณฑ์การใช้ภาษา อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาและความถูกต้องอีกด้วย ดังนั้นการเรียนการสอนแนวนี้จะต้องเน้นการทำกิจกรรมเพื่อการฝึกฝนการใช้

ภาษาให้ใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากที่สุด เช่น มีการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้สนทนาโต้ตอบกันเป็นคู่ กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ มีการสวมบทบาท การเล่นเกมส์ เป็นต้น และการที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ผู้เรียนต้องมีทักษะความสามารถทั้ง 4 ด้าน นั่นคือความสามารถในด้านกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ ความสามารถด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม ความสามารถด้านความสัมพันธ์ของข้อความ และความสามารถด้านการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

บทบาทของชุมชนในการเข้ามาจัดการการท่องเที่ยว หรือเรียกว่า “การท่องเที่ยวโดย ชุมชน” ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้น เป็นเครือข่ายมากขึ้น ทั้งนี้รูปแบบของการจัดการโดยชุมชนถูกคาดหวังว่าเป็นวิธีการจัดการ ท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่มีศักยภาพ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและ สนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะเดียวกันก็เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจชุมชนของ คนในท้องถิ่นอีกด้านหนึ่งด้วย

รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน

รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน (Erik Holm Petersen อ้างถึงใน สิ้นธุ์ สโรบล, 2545:72-73) ได้กล่าวถึงรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนที่หลากหลาย ดังนี้ 1. การจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน (product sales) อาทิ สินค้า หัตถกรรม อาหารประจำท้องถิ่น ทั้งนี้หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวอื่น ๆ ของชุมชนนั้นด้วย 2. กิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรม (cultural shows activities) เช่น การฟ้อนรำ การละเล่นพื้นบ้าน และการแสดงดนตรีเฉพาะชุมชน เป็นต้น 3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงหมู่บ้าน (village based activities) หมายถึง กิจกรรม การท่องเที่ยวซึ่งชุมชนในหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเพื่อเสนอแก่นักท่องเที่ยว เช่น การจัดกิจกรรม เดินป่าชมธรรมชาติในบริเวณหมู่บ้านหรือบริเวณใกล้เคียงพร้อมมัคคุเทศก์นำทางโดยคิดค่าใช้จ่ายจากนักท่องเที่ยว 4. กิจกรรมการพักค้างแรมในหมู่บ้าน สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยว ในชุมชนแห่งนั้น กิจกรรมพักค้างแรมในหมู่บ้านมีหลายรูปแบบได้แก่ การจัดแคมป์ (camping) การจัดกิจกรรมที่พักแบบ home stay และ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและที่พักแรมในหมู่บ้าน (village accommodation facilities)

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. องค์ประกอบด้านทรัพยากร ทรัพยากรการท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวประเภทนี้ควรเป็นสภาพธรรมชาติที่ สวยงาม ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของชุมชนที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น มิใช่การปรับปรุงสภาพ 21 พื้นที่เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามทรัพยากรท่องเที่ยว ดังกล่าวไม่ควรเป็นสภาพธรรมชาติ หรือวัฒนธรรมที่ประปรายมากนัก 2. องค์ประกอบด้านตลาดท่องเที่ยว ควรต้องมีตลาดการท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณใกล้เคียงหรือมีโอกาสที่นักท่องเที่ยวจาก แหล่งท่องเที่ยวอื่นจะเดินทางเชื่อมต่อมายังชุมชนได้ค่อนข้างสะดวก และนักท่องเที่ยวควรได้รับ ประสบการณ์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนรวมถึงได้รับบริการที่เหมาะสมทั้งด้าน ราคา และคุณภาพ รวมถึงมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3. องค์ประกอบด้านบริหารจัดการ ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชนและดำเนินโดยสมาชิก ในชุมชนทุกชั้นตอน นับตั้งแต่การ

คัดเลือกทรัพยากร การวางแผน การบริหารจัดการ การบริการ และการประเมินผล ทั้งนี้โดยสมาชิกในองค์กรบริหารจะต้องมีความรู้และทักษะในการบริหารด้าน ต่าง ๆ เช่น การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว การจัดการระบบการเงินและบัญชี การตลาดและ ประชาสัมพันธ์ และการให้บริการทางการท่องเที่ยว เช่น อาหาร ที่พัก การขนส่ง มัคคุเทศก์ การ ปฐมพยาบาล ฯลฯ

บทสรุป

การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อการบริหารการท่องเที่ยวชุมชน เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเรียนรู้ชุมชน สร้างแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาในชุมชน เพราะชุมชนท่องเที่ยวสามารถที่ถ่ายทอด ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม เกิดความรักห่วงแหนแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน สร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ของชุมชน สร้างผู้ประกอบการนำเที่ยว จากกิจกรรมนำเที่ยว นอกจากนี้เพื่อพัฒนาเยาวชนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในการประกอบสัมมาอาชีพและพัฒนาบ้านและชุมชน ท้องถิ่นของตนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีกระบวนการคิด วิเคราะห์ วางแผน มีภูมิคุ้มกัน และมีความภาคภูมิใจห่วงแหนในทรัพยากรในชุมชนของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. (2561). **แนวทางการดำเนินงานโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี**.

กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน.

กรมวิชาการ. (2545). **คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2556). โอกาสทางการตลาดท่องเที่ยวไทยบนความท้าทายกับการก้าวสู่ AEC. *TAT Tourism Journal*. 10(2): 30-39.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). **จำนวนและรายได้นักท่องเที่ยวต่างชาติ รายเดือน ปี 2559-2562P**. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=585.

จุฑามาส เพ็งโคณา และคณะ. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: อลิ้นเพชร.

ปรีชา ช่างขวัญยืน และคณะ. (2542). **ธรรมรัฐ-ธรรมราชา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา สัจจากุล. (2550). การพัฒนาคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 36 จังหวัดระนอง. **ภาคนิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต**. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล. (2559). การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี. วารสารสมาคมนักวิจัย. กรุงเทพมหานคร

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2563). “คู่มือ”. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม.

<http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>.

รมวิร์ พาผล, เดชา ตาละนีก. (2561). การบูรณาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษกับการทำงานของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์. แพร่.

<https://www.tatreviewmagazine.com/article/cbt-thailand/>

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคณะ. (2535). คู่มือการทำผลงานทางวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ประดิพัทธ์.

อมรรัตน์ ศูนย์กลาง. (2544). การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบ

บูรณาการสำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อาชญญา รัตนอุบล. (2555). พัฒนาการการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร:

สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษาคณะครุศาสตร์.

TAT REVIEW MAGAZINE. (2563). “การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน”. สืบค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม.

<https://www.tatreviewmagazine.com/article/community-based-tourism/>.

Brumfit. (1983). *Communicative Methodology in language Teaching*. Cambridge:

Cambridge University Press